

A NÉP BARÁTJA

(14. Röpiv.)

BATHORY SÁNDORTÓL.

Kedves Polgártársaim!

Révész Imre és Patay István jeles követeink májushó 31-kén tarták országgyűlési szónoklataikat. Mindkettőnek beszéde közfigyelmet ébreszte a hallgatóság előtt. Egyik mint másik a határozatra szavazott. Révész Imre elmondá a többi közt „hogy a trónra lépésnek épen úgy, mint a trónról való lemondásnak Magyarországra nézve mulhatlanul az országgyűlés előleges tudával és beleegyezésével kell történni; mert nemzet és a fejedelem e roppant fontosságú ügyben is, kölcsönös kötelesek által korlátozott és egymásnak lekötöztetett felek.” Gyönyörűen fejtegeté aztán derék lelkészünk és képviselőnk, „hogy az ily kötetést csakugy egyoldalulag s önkényileg felbontani egyik félnek a másik tudta nélkül nem lehet.” „Micsoda alkotmányosság ez, — folytatá beszédében a tisztelt szónok — amelylyel most bírnok? Az-e ez, amelynek talpkövét a hétvezér esküje és vére pecsételte; az-e ez, mely egyidős nemzetünk európai életével; — az-e ez, melyért apáink és testvéreink vére omlott, melyért vértanúink emlékezete megszentelt s mely után a bujdosók sohajtának?” „Ah, uraim! engedjük el a feleletet, mert az igen keserű lenne. Nekünk, mikint hazánk, ugy alkotmányunk is csak egy van, s ő Felségével, mindaddig, míg tetteleg ezen mi alkotmányunknak alapjára nem áll: érülkezésbe, szerződésbe bocsátkoznunk annyi lenne, mint saját történeti alkotmányunknak veszélyes tekintetbe nem vétele. Tisztelem én a földi fejedelmeket: elismerem, hogy ők

aldások vagy büntető ostorok az isten kezében; de micsoda nekik minden erejük, a sors folyamát intéző hatalom ellenében? Számptalan példa igazolja azt, mi rólok már ezredévek óta egy tiszteletes helyen megírva van, hogy t. i. „*nincsen bennök szabadításra való erő, lelkök kímégyen és elvész minden gondolatjuk.*” Ugyanazért én az anyagi hatalom miatt, mely a földi fejedelmek kezében van, hazánk törvényes jogainak szigorú álláspontjáról semmi feltétel alatt és csak egy perczre is, el nem távozom.”

„Mi lesz sorsa a szegény hazának — a határozat létrejövetele után folytatá Révész — azt én nem tudom, valamint egyik halandó társam sem tudhatja. De azt tudom, hogy mindnyájan az isteni gondviselés és igazságkiszolgáltatás kezében vagyunk; — ez a gondviselés, ha még netalán fenylti is, de meg is védelmezi e szegény hazát és nemzetet; és az az igazságkiszolgáltatás, még akkor is, ha a mi gyenge erőnk, jogaink védelmében tévelygő vagy tántorgó lenne, — ez az igazságkiszolgáltatás mondom el fog jöni a maga idejében és „semmit el nem hallgat ítéletében.”

Patay István képviselőnk szintén a határozat mellett szavazott rövid, de közfigyelmet gerjesztett beszédében s felhivta a képviselőtestület figyelmét az ország költségén állított katonai alapítványokon, melyeket eredeti rendeltetésüktől elvonva, ismeretlen czélokra fordít a kormány. E sérelem mihamarabb leendő orvoslását sürgeté a derék férfiú, mely közhelyeslésre talált a képviselőházban.

Ugyan e napon tarták szónoklatukat következő képviselők: Mocsáry Lajos, Sárközy Kázmér, Csengeri Antal a felirat mellett; Bu-

janovics Rudolf pedig a határozat mellett. Csengeri Antal országos nagy tudósunk remek beszédét a képviselőház kivétel nélkül gyönyörrel és tetszéssel hallgatta végig.

Az az előtti országgyűlési napokon Tolnai Károly, Zichy Antal, Eötvös Tamás, Csengeri Imre, Zsarnay Imre, Kazinczy Gábor a felirat mellett; Bónis Samu, Madách Imre és Bánó Miklós a határozat mellett szölk. Nagy figyelmet gerjeszte Csengery Imrének beszéde is, kinek szónoklata végsoraiból idézünk pár mondatot „Nem tudjuk — így szölk — ha száráz lábakkal juthatunk-e keresztül a tengeren, mely minket a jövendőnek földére viszen? Nem tudjuk, ha vajjon nem ismét vér s épen polgárvér leend-e mely nálunk a szabadság keresztvizét előállítandja!? Hullottak és hullanak legjobbaink. Nincs e hazának egy arasznyi helye, melyet honfivér ne áztatott volna. Nincs e világnak része, melyet Rodostótól a Missisippi partjáig s a Themzétől Helvétia bércezig, számkivetetten bujdosó testvéreink sohajtásai és csontjai meg ne szenteltek volna. Nincs a rendes évnek egy napja, melyre egyegy gyásznapiunk ne jutna, söt ilyenekkel a szökőveket is bőven elláthatjuk. Hullanak folyvást legjobbaink. Ez országgyűlés is még csak temetésekben gazdag. De kétségbeesés ne foglalja el lelkeinket. Akik még élünk, sorakozzunk férfiasan vállat vállhoz vetve, kezet kézzel szoritva, hogy hézag ne nyiljék sorainkban. — Magyarország, tünni, szenvedni, ha kell, ismét tud, de jogaiból egy hajszálnyit sem enged.“

Junius elsején következök tartának beszédet:

Benczur Miklós, Ürményi József, Vlád Alajos, a felirat mellett, Nyáry Pál, Zlinszky György, Ignatovich Jakab a határozat mellett. Nyáry Pál terjedelmes szép beszéde mellett a felirat vagy határozatra vonatkozó módosítványt is tett le a képviselőház asztalára, mely még hosszabb gondolkodás és megvitatás tárgya leend. Zlinszky elmondá, „hogy ő a Bécs felől jövö esküre, ígéretre semmit nem ad s mig a fejedelem, a bécsi ministerium befolyása alól magát fel nem szabadítja addig a felirást nem pártolja, hiszen — folytatá — annyi ígéreteket teltek és tesznek Bécsből, hogy ha annak a kétfejü sasnak 12 feje volna, minden fejével másféle kacsintgatna és más-más ígéretet tenne, melyet

eszeágában sincs megtartani s csak azért teszi, hogy népeket és nemzetiségeket egymás ellen ingerelven, ha azok összevesznek, anyagi hatalmával, azon két feje alá rejtett telhetetlen gyomrával, minden nemzetiséget s szabadságot felemészthessen.“ Továbbá nyilvánítá azt is mikép „tatár és török csordák nem tettek nekünk annyi kárt, mint nagy lelkűségünk; mert a tatár pusztított s elment és az ország kevés idő mulva felüdült, de nagy lelkűségünk meghonosította keblünkben az ellenséges hatalmat, mely ármányt, erőszakot használva, most is pusztítja országunkat.“ Beszédét azzal fejezte be Zlinszky, hogy „amig a bécsi ministerium, hazánk ügyeibe avatkozik s az országgyűlés kiegészítve nincs: addig alkudozásokba s ajánlatok tételében bocsátkozik.“

Mi ujság a külföldön?

A német közönség párisi levelezöje, hiteles kutfök után jelenti, hogy a bécsi államférfiak még a kormányrudon állók is, nagyon le vannak verve, Ausztriának mindig bonyolultabb s a kigázoláshoz minél kevesebb reményt nyújtó viszonyai miatt. Mig egyfelöl tudják, hogy a bécsi kormány elhatározta a magyaroknak a tett engedményeken kívül egy talpalatnyit sem engedni többé: de másfelöl tudják azt is, hogy a magyarok sem hajlandók legkevesébbé arra, hogy ős alkotmányukról lemondjanak. A dolgoknak jelen állásában tehát a magyar nemzetnek az osztrák katonasággal összeütközése közel kilátásban áll, e körülmény pedig kötelezi az olaszokat, minthogy Magyarország ellensége egyszersmind az olaszoké is. Olaszországban most az a napi kérdések tárgya, ha vajjon célszerü lenne-e összedugott kezekkel nézni, hogy tiporja el Olaszország ellensége az olaszok elvbarátaít s a cselekvés terén állók azt mutogatják ki, hogy az osztrák — magyar összeütközés, a legalalmass pillanat Velence megszabadítására is. Erröl foly Caprerában (Garibáldinál) is a tanácskozás s Garibáldi középpontjává vált azoknak, kik Magyarország felszabadítására segédkezet nyújtani szándékoznak. E szabadsághős e tárgyra vonatkozó sürgönyöket folytonosan küld és vesz s hogy a dicső magyar Kossuth Lajos és társai Turinban léte is ezzel összeköttetésben van, azon ugy hiszszük senki sem kételkedik.

Egy londonból kelt leveléből Rónay Jácint

hazánkfiának azt olvassuk, hogy Magyarország ügye az európai közvéleményben soha sem állt magasabban mint jelenleg. E pillanatban a magyar országgyűlésnek férfias szava viszhangzik Európában és igazolja azt, miért a multban küzdöttünk és hirdeti, hogy a magyarok hazája nem tartomány! hogy a magyar nemzet nem kér engedvényeket, hanem követeli azt a mivel bírt: nemzeti függetlenségét!

Kossuth nagy hazánkfiát a közelebbi napokban Cavouron kívül Olaszország királya ő felsége is fogadta. Klapka tábornok pedig ismét visszatért Londonból Párisba, hogy ott a nagy magyar és lengyel bujdosókkal értekezletet tartson.

A Garibaldiféle népfelfegyverzési javaslattal megbízott választmány bevégezte működését. Javaslata szerint 220 zászlóalj lenne kiállítandó 650 — 700 emberből egyegy s a tiszteket e népfelkészítéshez a hadügyministerium nevezné ki s felszerelésük s felfegyverzésükről is gondoskodnék.

Városi ügy.

A június 3-diki országgyűlésen Révész Imre képviselőnk, követi állásáról lemondván, kebelünkbe visszaérkezett. Tisztelt lelkészünk e hirtelen határozat okát még nem tudhatni, azonban e lépés a képviselőtestületnek azon indítványra szolgáltatott alkalmat miszerint a lemondott képviselők mindaddig ne hagyassák el helyeiket, míg azon állomás, más választott által betöltve nincs, mert hát nem lehet egy város több ezernyi lakosságának érdekeit egy óráig se képviselőtlenül hagyni. Sajnálkozva veszük e hirt kedves polgártársaim, azt jól tudom; de vigasztaljon mindnyájunkat azon kárpótlás, hogy ismét hallhatjuk ajakából a szentigék édesen előadott szavait. Most pedig, hogy városunk s hazánk érdekei a halogatás által csorbát ne szenvedjenek, azon kell lennünk kedves polgártársaim, hogy mielőbb betöltsük az így esett hézagot.

Hogy a multkori ajánlatom alkalmával jeles férfiak megítélésében némi tapintattal bírtam, úgy vélem senki sem vitatja tőlem el, ha felemlitem azt, mikép az általam ajánlott 3 férfi közül 2 meg is választott, kik most is fön vannak városunk s édes hazánk érdekeit hiven képviselve. Most újból ajánlom azon köztiszteletben álló, városunk kebelében született polgártársunkat a jeles jogtudóst, a vasakaratu, tántorithatlan hazafit, a nép emberét Oláh

Károlyt, kit szónoki tehetségéről, velős, tárgyhoz szóló beszédeiből a közgyűlésen, eléggé ismernek polgártársaim. Ki ne emlékeznek arra is midőn a mult év végén ő volt első az országban, aki a közgyűlésen legelőbb megpendítette azt, hogy „az idegen katonaság fölünk vitessék el s a külföldön levő magyar katonák hivattassanak be.“ Azóta pedig mint mindenki bölcsen tudja, mint városi képviselő, a nemes város ügyeit hűségesen tolmácsolta. Ne halogassuk a választást, mert drága az idő, hanem fogjunk hozzá s kiáltssanak fel kedves polgártársaim én utánam: „Éljen Oláh Károly Debreczen város leendő országgyűlési követe.“

Élünk, él az Árpád népe!

Sokszor állt előttünk e nap, —

A próbáltatás nagy napja;

Megállottunk mindannyiszor

Rendületlen — mint a szikla;

Törték reánk tüzzel-vassal,

Ármány- s esellel frigrére lépve;

Ármány- és cselek daczára —

„Élünk, él az Árpád népe!“

Ostromolták, szent hitünket —

Véren szerzett szabadságunk,

Öseinknek porát védő

Szent földünket — melyen állunk;

Gúnyhalállal oltatott ki

Annyisok jelesnek élte.

A kiket még számon kérni

„Élünk, él az Árpád népe!“

Elkorlátozák lelkünkben

Az eszmét, a gondolatot —

Annak, ki e korlátokon

Szellem művével áthatott,

Az érdeklött babér helyett —

Rabság éje lett a bére!..

Sőt néha több...fáj!..hagyjuk ezt..

„Élünk, él az Árpád népe!“

Volt, a kinél a drága szív

Szent eszmékkal — szinig vala;

De zár volt a szíven, mitől

A drága szív — meghasada..

S úgy vészett el, mint fa, melynek

Lombhajtó ágát beszötte

Undok hernyó; — ámde mégis

„Élünk, él az Árpád népe!“

— Szirtek között, büszkén zúgó

Patak volt a mi életünk.

S elzaraték a nyílt folyó,

Hogy más útra térítettünk — —;

De nem térünk, nem is térünk,

Sőt már — gáttelég érve —

A gát inog; ledöntni azt

„Élünk, él az Árpád népe!”

Élünk s előttünk áll a nap,

A próbáltatás nagy napja.

Állunk büszkén és merészen,

Rendületlen — mint a szikla;

S ha valaki, öserényünk

Ellenében sikra lépne:

Megmutatjuk tettel is, hogy

„Élünk, él az Árpád népe!”

Várady Gusztáv.

Gróf Cavour Kamill

— olasz minister-elnök — életrajza.

Az újságokban legemlegettebb ez egyik nagy politicusnak életrajzát nem azért közlöm, mintha nem találtam volna kedves hazánkban erre érdemes, derék, szabadságért küzdő honfit; hanem azért, mert e férfiut mint a népszabadság fő munkálóját és a magyar menekültek terveinek hatalmas pártfogóját kívántam némileg megismertetni olvasóimmal.

Gróf Cavour (Kavurnak olvasandó) született Nizza városban (ahol Garibaldi) 1809-dik évben. Atyja igen gazdag gabona-kereskedő polgár volt. Lángelméje kora ifjúságában kitűnt s iskoláit kitűnő szorgalommal s képzettséggel végezte, mely után angol és francia politikai pályán képezte magát s széles tapasztalatot gyűjtött. Bár e pályán nagy reményű volt; atyjának grófi rangra emeltetésével hazájába tért s otthon inkább készebb volt nagy vagyonaikban gazdászatot folytatni, minthogy a hazája szabadságával ellenes kormánynál részére kínálkozó magas állást elfoglalja.

De Károly Albert király lemondásával, a többször megkísérlett Olaszország területi egysége kivívása iránt, midőn honfiai mármár reményükről is lemondottak: politikai pályára lépett, — melyen hazája boldogításában szóval és tettel kitűnt. 1850. évben pedig kereskedelmi s földművelési minister, 1851. évben, ez állást megtartva még pénzügyminister is lett; mind-egyiket kitűnő bölcsességgel folytatva. 1852. évben a ministerium rendezésével kimaradt ugyan ez állásból, de nem sokára az a megtiszteltetés érte, hogy pénzügyminister és minister-elnök ké választatott.

Miért beszéljem el, hogy ez állásában mennyi nevezetést tett, — csak azt említem meg, hogy 1855. évben 15 ezer piemonti vitézt állított ki Szepasztopol ostromához. Ezért lett aztán helye Európa fejedelmi tanácsában Szardiniának is helye.

E derék férfi nem fegyverrel, hanem tudományával győzi le hona ellenségeit; nagy politikus.

Az Ausztria és Olaszország közt 1859-dik évben folytatott véres küzdelem az ő terve és tetteinek következménye; valamint a Nápolyi király megbukása is.

Ő megkésztette az ételt, Garibaldira kellett csak bizni a többit, — az nemcsak kitálalta de meg is étette II-dik Ferencz királyljal; hej pedig nagyon közmász volt a szájizéhez.

Ez a két ember ha ugylátszik is, hogy haragszik egymásra, tudja mit csinál... egykézre dolgozik. Most ismét sugbug a magyar bizottmánnal, — aligha Róma, Velence és még valami más hely fel nem ingerelte gusztsutát.

Legújabb hírek.

— Hir szerint az 1849-ben a honvédektől elvett, valami 16,000 darab fegyvert a temesvári fegyvertárból pakolgatják ládába s viszik Bécs felé.

— Az eldarabolt és összeragasztott 1 forintos bankókat a bécsi bank csak julius végeig fogadja el teljes értékükben.

— Nápolyból vett tudósítás szerint a magyar légio erélyesen alakittatik s annak a többi közt egy schweiciakból álló zászlóalja is leend.

— A junius 4-diki országgyűlésen rendkívüli figyelemmel s zajos tetszéssel fogadták Deák beszédét, ki még egyszer szólalt fel, hogy indítványát támogassa. Főleg Révész Imrénének felelt, ki a felirati javaslatban a pragmatica sanctio ttámadá meg. Deák, gazdag ismereteinek hatalmával czafolta meg az ellenvéleményt. A roppant eljenzést nyert beszédnek főleg azon részt tett legnagyobb hatást, melyben kijelenté hogy „dőljön el a kérdés bármikint, legyen határozat vagy felirat, csak az eredmény egyesekben keserúséget ne hagyjon hátra.

— A felírás vagy határozat feletti vita szavazat által döntetett el f. hó 5-kén. A felíratra 155-en a határozatra 152-en szavaztak; tehát a felírat győzött. E felírás határozottan megmondja, hogy a jövőbe csak a törvényes ut vezethet s hogy a nemzet, mely jószántából szabadon bizza sz. István trónjára az osztrák házat: csak úgy keneti fel királyának a trónörökös, ha előbb elég tétetik a törvénynek, ha a jobb jövőnek teljes biztosítékát birjuk.

Ara 6 kr. o. é.

Debreczen 1861. Nyomatott a város könyvnyomdájában.